

การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของคนพิการทางการเห็น ในฐานะ “ผู้ผลิต” เสียงบรรยายภาพ

ศิริมิตร ประพันธ์ธรรกิจ¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของคนพิการทางการเห็น ในฐานะผู้ผลิตเสียงบรรยายภาพ มีเป้าหมายในการศึกษาเพื่อหาคำตอบว่า คนพิการทางการเห็นเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตเสียงบรรยายภาพในฐานะ “ผู้ผลิต” ได้มากน้อยเพียงใด และภายใต้เงื่อนไขอย่างไรบ้าง การศึกษาวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) โดยออกแบบให้กลุ่มตัวอย่างที่พิการทางการเห็นและคนทั่วไปมาใช้ชีวิตทำกิจกรรมร่วมกันในลักษณะกิจกรรมเข้าค่าย งานวิจัยอาศัยแนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม แนวคิดการสื่อสารแบบลู่เข้าหากัน แนวคิดเกี่ยวกับเสียงบรรยายภาพ และแนวคิดเกี่ยวกับคนพิการ มาใช้เป็นแนวทางในการเข้าสู่ปัญหา การออกแบบงานวิจัย การสังเกต และการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้ การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงก่อนเข้าสู่กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ช่วงระหว่างการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และช่วงหลังการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการเก็บข้อมูลใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์รายบุคคล การสัมภาษณ์กลุ่ม การสนทนากลุ่มย่อย และการอ่านบันทึกประจำวันของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการรับรู้ ความเข้าใจ และพฤติกรรมต่อกลุ่มตัวอย่าง โดยช่วงแรกก่อนรู้จักกัน

หมายเหตุ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของสรุปผลงานวิจัยเรื่อง การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของคนพิการทางการเห็นในฐานะผู้ผลิตเสียงบรรยายภาพ ของ ศิริมิตร ประพันธ์ธรรกิจ โดยได้รับทุนอุดหนุนวิจัยจากกองทุนวิจัย คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีงบประมาณ 2559.

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำกลุ่มวิชาวิทยุและโทรทัศน์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เป็นความรู้สึก “แยกส่วนต่อกัน” แต่เมื่อได้เข้ามาทำกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยกัน ทำให้เกิด “การรวมใจเป็นมิตรที่ดีต่อกัน” และหลังการผลิตเสียงบรรยายภาพ กลุ่มตัวอย่างรับรู้และเข้าใจว่า คนพิการทางการเห็นและคนทั่วไป “ทำงานและอยู่ร่วมกันได้” ทั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า คนพิการทางการเห็นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของทีมผู้ผลิตเสียงบรรยายภาพได้ โดยเงื่อนไขของการเป็นผู้ผลิตต้องออกแบบการทำงานเป็นทีมและมีสมาชิกอย่างน้อยหนึ่งคนเป็นคนที่ไม่มองเห็นภาพได้ และอุปกรณ์บางส่วนจำเป็นต้องเอื้อต่อการใช้งานสำหรับคนพิการทางการเห็นด้วย

การเปลี่ยนโครงสร้างระบบการผลิตงานเสียงบรรยายภาพที่ให้คนพิการทางการเห็นเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะผู้ผลิต ต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนบางประการ ได้แก่ พื้นที่ที่ผู้คนเปิดใจยอมรับคนพิการ ผู้เอื้ออำนวยให้เกิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม และการออกแบบกิจกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคยกันก่อนเริ่มต้นทำงาน แต่ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดคือ การสร้างการรับรู้และความเข้าใจร่วมกันว่าคนพิการมีศักยภาพทำงานร่วมกับคนทั่วไปได้

Abstract

The objective of the research project entitled *The Participatory Communication of Visually Impaired People as Audio Description Producers* aims to explore the extent to which visually impaired persons participate in audio descriptions as “producers” and under what conditions. The study is based on a participatory action research design and the sample group is composed of visually impaired subjects and ordinary people living and engaging activities together in a camping-activity style. The research relies upon participatory communication, convergent communication, audio description and disability concepts as guidelines for approaching problems, research design, observation and data analysis. Accordingly, data collection is divided into three stages, namely, before,

during and after the participatory action research. Data collection employs observation, individual interviews, group interviews, focus group interviews and reading of the daily records on the sample group.

The research found that participatory communication brings about changes in perception, understanding and behaviors in the sample group. Initially and before the subjects become familiar with one another, the general feeling is one of “segregation”. Following engagement in the activities and building rapport, the general feeling becomes one of “mutual amicability”. Additionally, after producing audio descriptions, the sample group perceives and understands that visually impaired individuals and ordinary people can “work and live together”. Hence, the findings reveal that visually impaired individuals can participate and become a part of audio description production teams where the condition for being producers requires working as a team with at least one member being non-visually-impaired and certain necessary equipment to facilitate work for visually impaired people.

The change in audio description production structure that involves visually impaired persons as producers relies on certain supporting factors such as a space where people are open-minded and accept disabled persons, facilitators of participatory communication and activities’ designed to build rapport before commencing the work. However, the most important factor is mutual perception and understanding that disabled persons can function together with ordinary people.